

Elementární bytosti podle Marka Pogačnika

Miluše Kubíčková

S geomantem Markem Pogačnikem jsme se mohli v Praze poprvé setkat v květnu roku 1999 na dvoudenním semináři konaném v prostorách Antroposofické společnosti. Tento nesmírně všestranný a esotericky zkušený Slovinec se v hlavním městě zastavil po týdnu věnovaném léčení krajiny na Šumavě. Ve svých duchovních výzkumech varoval, že tam, kde lidé prožívali silná duševní dramata (zde například v době vystěhování českých občanů a pak zase Němců z pohraničí), příslušná místa v jistém smyslu onemocní. Zároveň je pak opouští i jejich oživující éteriční ochránci — skřítkové, víly, faunové, vodní žínky a další tzv. elementární bytosti. Podmínkou uzdravení postižené krajiny je obnova její energie odblokováním důležitých vitálně energetických míst a návrat jejích duchovních ochránců. Šumavu si Pogačnik nevybral pro obnovnou ozdravující činnost náhodně. V teoretické části semináře vysvětlil, že toto pohoří je prastarou krajinou s žulovým podložím a že má proto velkou sílu. Mluví se dokonce o evropském Tibetu, protože tu kdysi byly velmi vysoké hory. Citlivý a jasnozřivý geomant Pogačnik (*géo*-odkazuje na řecké slovo *gé*, země a *manteia* znamená jasnozření) vycítil tuto sílu, jakož i světlo, které se podle něho v žule koncentruje. Šumava má prý proto v sobě jakýsi mocný dýchací systém významný pro celý evropský prostor.

Po teoretickém úvodu nám Marko Pogačnik na vycházce prakticky předvedl, jak léčit postižené oblasti, kterými jsme procházeli. Záměrně byla zvolena trasa po levém břehu Vltavy, neboť jsou zde mimořádná, tzv. silová a dokonce posvátná území především tam, kde se Vltava setkává se dvěma kopci — s Hradčany a Petřínem. Zřejmě zde kdysi bývala kultická místa, ke kterým se konaly poutě. A právě zde jsme se seznamovali se zajímavými technikami léčení krajiny. K technikám a metodám léčení patří procítěné zpívání, rytmické pohyby, působení rukou na nemocná místa, vizualizace barev, soustředění, vysílání myšlenek apod.

Ve své vlasti však Pogačnik léčí významné, ale narušené části krajiny ještě jinak. Se svou manželkou Marikou otesává v sochařském ateliéru kameny a vytváří z nich štíhlé stély, které do postižených míst zasouvá. Takto provádějí zemskou akupunkturu, zvanou *litopunktura*. Pogačnik je totiž přesvědčen, že živá země je poseta citlivými body, podobně jako lidské tělo má dle čínské medicíny na povrchu četné akupunkturální body. Ty jsou propojeny navzájem tzv. *lei-liniemi*, které jsou obdobou meridiánů na lidském těle. Jako jeden z příkladů uvedeme informaci o sedmi lipách rostoucích v kruhu na určitém místě v Německu. Tyto lípy byly vysázeny před asi sto dvaceti lety kolem energetického centra, z něhož vyvěrá osm *akupunkturálních meridiánů* (lei-linií). Energetické centrum je napájeno vertikálním světelným sloupem z kosmického zdroje. V blízkosti lip je možno vycítil bohaté chvění, neboť jde o velmi silné energetizující místo, kde se dobře daří duchům stromů, faunům.

Česká veřejnost se mohla s mnohostranným dílem Marka Pogačnika, které vychází z celostního pohledu na vícevrstevnost země, člověka i ostatních zjevných i nezjevných bytostí, seznámit především prostřednictvím čtyř knih přeložených do češtiny. (Většinu svých knih publikoval Pogačnik v němčině.) Jako první vyšla kniha

„*Elementární bytosti, aneb Paralelní světy kolem nás*“, potom „*Škola geomancie*“, dále „*Cesty léčení Země*“ a nejnovější kniha nese pozoruhodný název „*Systémy Země a síla Kristova*“. Všechny tyto knihy vydalo nakladatelství Dobra v překladu moravského nositele různých početných antroposofických iniciativ Radomila Hradila. Ten průběžně na stránkách internetu informuje o dalších Pogačnickových aktivitách a publikacích. Je třeba dodat, že do všech těchto aktivit se zapojuje celá rodina Marka Pogačnika — vedle jeho manželky Mariky především jasnozřivá dcery Ana a Arja a také Markův bratr Miha Pogačnik, houslista, který učí aktivnímu naslouchání hudbě.

Vůbec první spis pojednávající o elementárních bytostech byl v západní Evropě sepsán už v šestnáctém století. Přeložíme-li jeho název z němčiny, zní takto: „*Nymfy, sylfové, pygmejové, salamandři a ostatní duchové*.“ Autorem spisu je věhlasný lékař a teosof známý pod pseudonymem Paracelsus. V jeho konceptu jsou elementární bytosti — které uspořádal do uceleného systému — pokládány za vývojovou linii rovnocennou říši lidské duše. Paracelsus zdůrazňuje, že tyto přírodní bytosti nelze považovat za demony, jak tvrdila církev, protože i ony jsou součástí mnohotvárného Božího stvoření. Ovšem jejich vlastnosti se neprojevují v hmotě jako u člověka, nýbrž v jemnomotné úrovni, proto je duchovně neprobuzený člověk nemůže běžným okem uvidět. Duchy přírody Paracelsus rozčlenil do čtyř skupin podle čtyř klasických živlů — živlu vody, země, vzduchu a ohně. Jak dále uvidíme, podobně člení tyto duchovní bytůstky také Pogačnik.

Od doby Paracelsa uplynulo téměř čtyři sta let, než se podařilo nejen navázat spojení s těmito podivuhodnými bytostmi, ale především je opětovně začlenit do jednotného světového řádu, vrátit jim jejich právoplatné místo i důstojnost. Dlouhodobě totiž působil silný tlak církve, která z nepochopení zaujala k těmto vysoce vyvinutým bytostem, ochraňujícím přírodu včetně kultických míst, naprosto odmítavý postoj. Jednota přírody a duchovního světa, původně pevně zakořeněná v uměleckých a lidových představách, se definitivně rozpadala. Ilustrací původní úcty k elementárním přírodním bytostem je mimo jiné Pogačnikem objevená konzola ze čtrnáctého století, která se nachází v chrámu sv. Alžběty v německém Marburgu. Konzola znázorňuje ducha dubu (viz obrázek na str. 51). Historickým dokladem rozpadu jednoty přírody a duchovní říše byl zlovolný hon na čarodějnice rozpoutaný v patnáctém století po vydání buly papeže Inocence VIII. a ovlivňující další tři století. Tehdy byl nezjevný svět rozdělen na démonické síly a na síly světla. Tak se staly elementární bytosti spolu s těmi, kteří je byli schopni jasnovidně vnímat a spolupracovat s nimi, oběťmi nedůvěry, podezírání, mučení a pronásledování. Marko Pogačnik uvádí mimo jiné konkrétní velmi smutný příklad ilustrující důsledek tohoto negativního postoje k duchům přírody:

Vyvozuje jej ze svého osobního esoterního zážitku, který prožil na kopci Gradišca poblíž města Črnotiči. Dnes tam stojí kostel Panny Marie Sněžné, ale směrem na východ jsou ještě pozůstatky tří iniciačních místností s třemi druhy energií. Když toto místo Pogačnik se svou manželkou navštívil, spatřil díky své jasnozřivosti jakousi ohněm planoucí bytost, která se v mukách vrhala na zem, aby uhasila plameny, ale marně. Její trýzeň byla bez konce. Připomínalo to mučení známé z doby honu na čarodějnice. Marko s Marikou se pokusili ubohou bytostí zpěvem a vizualizací z jejích muk vysvobodit, což se začalo dařit až po delší době. Z původně mlhavé silové formy se vynořila spanilá víla připomínající lidskou postavu. Jelikož je Pogačnik schopen

dorozumívat se s těmito jemněhmotnými bytostmi na mentální úrovni, dozvěděl se, že víla celá staletí sloužila s kněžkami svatyně v Gradišci při obřadech zasvěcování do tajemství života na zemi. Tato vysoce vyvinutá duchovní bytost, zvaná též *déva*, byla kdysi spjata s poslední kněžkou, která byla na tomto místě jako čarodějnice umučena k smrti. Déva vzala na sebe její utrpení, a protože jako elementární bytost narozdíl od lidí nezná smrt, musela až do okamžiku vysvobození neustále trpět. Na závěr tohoto setkání víla projevila přání dále sloužit na místě, kde byla kdysi svatyně, byť zde nyní zůstala pouhá díra. Pogačnik k tomuto rozhodnutí vznešené elementární bytosti říká: „*V její rozhodnosti jsem pocítil velikou důvěru v to, že lidstvo se od základu změní a brzy si opět vzpomene na její služby.*“

K systematickému úsilí včlenit svět elementárních bytostí do celkového řádu světa došlo až na přelomu devatenáctého a dvacátého století. Stalo se tak především díky zakladateli antroposofie Rudolfu Steinerovi, který v roce 1912 přednesl deset přednášek právě o duchovních bytostech, a to nejen v nebeských říších, ale také v říších přírodních. Steiner hovořil o sedmi hierarchických úrovních těchto duchů, z nichž tři spodní zaujímají právě elementární bytosti, ostatní pak bytosti andělské. (Přednášky vyšly v nakladatelství Sophia roku 1996 ve slovenštině pod názvem „*Duchovné bytosti v nebeských telesách a přírodních říších*“)

Pokud jde o Pogačnikovo navázání přímého kontaktu s elementárními bytostmi, je dobré zmínit se o silném impulsu, který si v roce 1971 odnesl ze své první návštěvy zahrady ve Findhornské komunitě v severním Skotsku v zálivu Morayshire. V této písčité krajině se roku 1962 usadila šestičlenná skupinka lidí (z toho tři děti), kteří zde jako nezaměstnaní toužili nejen najít obživu experimentem v pěstování zeleniny, ale rozhodli se jako duchovně velmi zralé osobnosti uskutečnit projekt, kterému říkali „*projekt spolupráce se třemi říšemi*“. Mínili tím tři evoluce podílející se na průběhu života planety země: svět andělů, svět lidí a svět elementárních bytostí. Když členové Pogačnikovy rodiny navštívili toto společenství téměř po deseti letech jejího fungování — v té době se již prezentovalo jako Findhornská komunita, později Findhornská nadace a dnes asociace — byli okouzleni především jeho překrásnou zahradou. Ta vznikla na původně zcela neúrodných dunách drsného pobřeží Severního moře především díky neotřesitelné důvěře odvážných přistěhovalců v pomoc duchovních sil. Roli zahradníka převzal vedoucí skupiny Petr Caddy, inspirovaný poselstvími své ženy Eileen, která vedle praktických činností v péči o tři děti a o celou postupně se rozšiřující skupinu denně čerpala v meditaci impulsy z niterného zdroje, kterému říkala „hlas Boží“. Třetí v tomto spolku byla Dorothy MacCleanová, která ovládala vzácné umění komunikovat s dévami, tedy s výše rozvinutými elementárními bytostmi, s rostlinnými vílami. Pojem *déva* byl převzat z představy světa, v níž se předpokládá, že v přírodních říších působí vedoucí inteligence. Déva má podle Pogačnika něco do činění s vlivem měsíce na růst rostlin. Ačkoli je působení měsíčních cyklů na růst rostlin zraku člověka málo zjevné ve srovnání se svitem slunce a s deštěm, má měsíční vliv rozhodující význam. Dorothy sedávala mezi sazenicemi zeleniny a v meditaci rozmlouvala na mentální úrovni s příslušnými dévami. Nejen že zaznamenávala jejich moudré vzkazy pro lidstvo — jak byly později zveřejněny v krásných kalendářích — ale především její kontakt s malým „lidem“ způsobil neuvěřitelný růst zelenin. Také významně pomohl spolu s důsledným Petrovým kompostováním k postupnému zúrodnění písčité půdy. V záznamech Petra Caddyho se dočteme, že se někdy podařilo sklídit hlávky zelí vážící až dvacet kilogramů, čímž sklizeň vysoko překračovala jejich osobní spotřebu.

Podobně rostla i jiná zelenina, později se vysazovaly také byliny, stromy a posléze se zde objevily i překrásné květiny. Od Petra se též dovídáme, že výsledek experimentu se začal projevovat asi po osmnácti měsících od prvních kroků k založení zahrady. Dorothy později navázala kontakt s další vznešenou přírodní bytostí, s krajinným andělem, který je zodpovědný vždy za rozsáhlejší oblast. Když se vyskytly praktické otázky, odpovídala na ně právě tato bytost. O podobných téměř magických úkazech ve findhornské zahradě později sepsal poutavou reportáž americký žurnalista Paul Hawken. Po vydání reportáže sem začaly proudit davy zájemců, z nichž zde směli zůstat jenom ti, kteří byli ochotni pracovat a nejen medитovat, jak si někteří příchozí představovali.*

Dnes je již možné řídit se při setí biodynamickým kalendářem výsevů. Poučení lidé vědí, že jisté dny, ba dokonce hodiny, jsou k setí vhodnější než jiné. Určitá konstelace hvězd a planet zvýhodňuje růst rostlin. Koordinátory životních pochodů mezi nebem a zemí jsou právě ty elementární bytosti, které se nazývají vílami. Kdysi se moudrý sedlák podřizoval vedení podobných přírodních bytostí, neboť dovedl v nitru naslouchat jejich radám. K tomuto obnovenému kontaktu s přírodou se dnes vrací především biodynamický způsob obhospodařování půdy, který se začíná provádět i u nás, například v Šumperku pod vedením ing. Radomila Hradila, dále ve Fořtu v severních Čechách a jinde.

Závěrem ještě k Pogačnikovu pojetí elementárních bytostí, které plně odpovídá modelu Rudolfa Steinera, jenž tyto duchovní bytosti člení do tří hierarchických úrovní. Marko Pogačnik ovšem upozorňuje, že raději hovoří o *třech úrovních rozvinutí elementárních bytostí*. Všechny jejich druhy členěné podle čtyř základních přírodních živlů proto dělí do těchto tří úrovní. Podle Steinera nejspodnější rovina celé hierarchie zahrnuje duchy, kteří slouží jako stavitelé v pevné, kapalně a plynné oblasti přírody. V esoterních poznátcích Pogačnika by tomu odpovídal *stromový faun*, protože jeho služba je věnována rozvíjení jednoho individuálního stromu. Další bytosti stojící na druhé úrovni hierarchie dle Steinera řídí a koordinují, co se v přírodních říších děje v rytmickém sledu. U Pogačnika tomu odpovídá tzv. *vílí sbor*, který osobně rozpoznal na jednom kopci v Itálii. Poslání třetí hierarchické roviny spočívá podle Steinera v naplňování přírodních světů smyslem jejich bytí. Posun do čtvrté úrovně duchovní hierarchie by tyto bytosti zařadil už mezi anděly, kterým se v esoterické terminologii říká trúnové, neboli duchové vůle. U Pogačnika odpovídají této třetí hierarchické rovině mocné bytosti, jako například *Starý Mudrc* a především *Pan*. V průběhu jednoho semináře krajinné léčby konané ve Findhornské nadaci měl náš geomant dokonce příležitost s Panem si promluvit. Je zajímavé, že dolní část této bytosti připomíná spíše rod skřítků, zatímco část horní již představuje jemnou duchovnost, odpovídající bytosti andělské. Jeho podoba je prý zjevně přesným výrazem třetí úrovně rozvinutí elementárních bytostí a vytváří již přechod k výše vyvinuté říši andělů. Pan naplňuje přírodu smyslem jejího bytí tím, že vnímá životní procesy, které v ní probíhají. Pogačnik dále uvádí, že zjistil, že Pan vykonává svou úctyhodnou službu spolu s bytostmi ženskými, které působí na stejné úrovni rozvinutí. Jde například o *děvu místa* nebo o *rusalčí královnu*, která ovšem již patří k vodnímu živlu. Pokud jde o celou strukturu elementárních bytostí, je třeba si uvědomit, že nejenom uvedené bytosti zemního živlu, ale i příslušní zástupci všech čtyř přírodních živlů se rozvíjejí do tří úrovní, jak to zobrazují tabulky převzaté přímo z knihy Marka Pogačnika.

K čemu vyzývají dosud získané informace o elementárních bytostech nás, současné lidi? Především k tomu, abychom se k přírodě chovali ohleduplně. Abychom těmto jemněhmotným a citlivým bytůstkám neubližovali hlukem, dupotem, ale ani negativními myšlenkami či hrubými výrazy, samozřejmě ani ignorancí, s níž přírodní duchovní říši nehodláme vzít na vědomí. Jen takto se běžná ekologická výchova změní ve výchovu ekosofickou, která respektuje moudrost přírodního dění pochopením její duchovní podstaty.

---

* Spisek „*The Magic of Findhorn*“, tj. „*Magie (Zázraky) Findhornu*“, byl koncem osmdesátých let přeložen i do češtiny ing. Fričem z Českých Budějovic a ve formě samizdatu se dostal prostřednictvím akademické malířky Dany Puchnarové do rukou autorce této stati. Ta pak díky získaným informacím navštívila od roku 1989 na základě pozvání třikrát tuto zázračnou zahradu, patřící k již rozrostlému společenství Findhornské nadace. K velké své radosti navázala přátelství se spoluzakladatelkou původní komunity, vzácnou ženou Eileen Caddyovou. Sama se pak ujala překladu dvou Eileeniných knih. Ve spolupráci s M. Kubešovou přeložily především oblíbené denní meditace „*Otevírání dveří do nitra*“, které jsou doplněny dovětkem o osobním setkání Miluše Kubíčkové s Eileen. Publikace se stala mezi lidmi hledajícími duchovní cestu téměř bestsellerem. Autorka této statě ve spolupráci s vnučkou Ludmilou Staňkovou přeložila také spisek Eileen Caddyové „*Vlny ducha*“. Jelikož Marko Pogačnik vedl ve Findhornské nadaci několik seminářů k tématu elementárních bytostí, měla jmenovaná možnost se s ním již zde poprvé osobně setkat. Ke zkušenostem získaným ve Findhornu patří i vzpomínka, jak účastníci jednoho ze seminářů pochodovali po velkém lánu zelí, jehož plení právě dokončili, a zpívali hlávkám. Elementárním bytostem je opravdu třeba projevovat lásku, jak potvrzuje i Pogačnik. (pozn. autorky)